

ਨਿਰਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਜੇ.

ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ।— ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜੇਸ਼ ਦੁਸੇਜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਜਵਾਬਦੇਹ

2018 ਦਾ CR ਨੰਬਰ 4759

ਅਕਤੂਬਰ 31, 2019

A. ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ, 1908—O.1 R.10— ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000— S.79 (1), (2) ਅਤੇ (3)—ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ, ਹਰਜਾਨੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਦਈ—ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ, ਜੋ www.ਫੇਸਬੁਕ.com ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ "<http://www.ਫੇਸਬੁਕ.com>" ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਅਤੇ ਟੈਬਲੇਟਾਂ (ਫੇਸਬੁੱਕ ਸੇਵਾ) ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਨੇ O.1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਰ.10 ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ- ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ-ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੇ S.79 (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਚੋਲੇ ਹੋਣ, ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਸੀਵਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ- ਹੋਲਡ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਵਿਰੋਧੀ ਨੰਬਰ 4 ਫੇਸਬੁਕ ਆਈ ਐਨ ਸੀ ਦਾ ਇਕ ਵਿਚੋਲਾ ਹੈ—ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਸੰਚਾਲਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ-ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਦਨਾਮੀ, ਮਿਲੀਭੁਗਤ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼, ਜੋੜਨ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ- ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ - ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਟਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਫੇਸਬੁਕ ਆਈ ਐਨ ਸੀ ਦੇ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। . ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਜੋੜਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ IT ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਹੋਰ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੇਏ ਸਿੰਘਲ' (ਸੁਪੈਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਿਰੀਖਣ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79(3)(ਬੀ) ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ “ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਗੁਗਲ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦੋਂ ਲੱਖਾਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਚੋਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ

ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਬੀ. ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908—O.1 R.10—ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਐਕਟ, 1957—S.52(1) (C)-ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਨਿਯਮ, 2013—ਨਿਯਮ 75(1), 2(f), (5) ਅਤੇ (6)-ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ, ਹਰਜਾਨੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ/ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ—ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ, ਜੋ ਕਿ www.ਫੈਸਬੁਕ.com ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਅਤੇ ਟੈਬਲੇਟਾਂ (ਫੇਸਬੁੱਕ ਸੇਵਾ) ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਨੇ O.1 ਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। .10 ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ—ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ—ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਐਕਟ ਦੇ S.52(1) (ਸੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ—ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਧਾਰਾ ਨੂੰ 21 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਜਾਂ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ— ਨਿਯਮ 75(2)(f) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ 21 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰੋਕ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ—ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਂ ਵਚਨਬੱਧਤਾ-ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 4 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ-ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ, ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ।

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ 21 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰੇਗਾ। 21 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਫੇਸਬੁੱਕ INC ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ, ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਸਰਵਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਵਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਵਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਚੋਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 14)

ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਪੈਰਾ 16)

ਪੈਰਾਗ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਰੋਹਿਤ ਖੰਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਿਚਾ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਮਿਸ਼ਿਕਾ ਬਾਜਪਾਈ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਨਯਨਤਾਰਾ ਨਗਾਇਣ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ।

(*Nirmaljit Kaur, J.*)
ਪ੍ਰਦੀਪ ਰਾਜਪੂਤ, ਐਡਵੋਕੇਟ,
ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.1 ਲਈ।

ਨਿਰਮਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਜੇ. ਜੁਬਾਨੀ

(1) ਮੌਜੂਦਾ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ 24.05.2018 ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਰਡਰ 1 ਰੂਲ 10 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰ. 2016 ਦਾ 16 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ.4 ਵਜੋਂ।

(2) ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬਾਈ ਹੁਕਮ, ਹਰਜਾਨੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੈਬਸਾਈਟ www.ਫੈਸਬੁਕ.com ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਅਤੇ ਟੈਬਲੇਟਾਂ ("ਫੇਸਬੁੱਕ ਸਰਵਿਸ") ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਅਰਥਾਤ, "ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟਡ"। ਫੈਸਬੁੱਕ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੋਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਫੈਸਬੁੱਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ - ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟਡ, ਫੇਸਬੁੱਕ INC, ਜੋ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਬਾਂਹ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਿਉਂਕਿ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਫੇਸਬੁੱਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(4) ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਿਵਦਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਵਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਸੰਚਾਲਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ ਫੇਸਬੁੱਕ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੋਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ ਸੇਵਾ ਦਾ ਆਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। , ਜੋ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'IT ਐਕਟ') ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਚੋਲਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, IT ਦੀ ਧਾਰਾ 79 (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ

¹ 2015(5) SCC

ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੀ। ਐਕਟ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਾ।

(5) **ਕਾਮਧੇਨੂ ਲਿਮਿਟੇਡ** ਬਨਾਮ **ਜਿੰਦਲ ਸਟੀਲ ਐਂਡ ਪਾਵਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ [CS (ਕਮ) ਨੰਬਰ 1229 ਆਫ 2018]** ਵਿੱਚ 19.07.2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ; **ਫੈਸਬੁਕ ਇੰਡੀਆ ਆਨਲਾਇਨ ਸਰਵਿਸਿਸ ਪਰਾਇਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ** _ ਬਨਾਮ **ਮੁਫਤੀ ਐਜਾਸ ਅਰਸ਼ਦ ਕਾਸਮੀ [CRP No.78/2012]** ਨੇ 26.08.2013 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ; **ਬਾਈਚੁੰਗ ਭੂਟੀਆ** ਬਨਾਮ **ਸੌਮਿਕ ਦੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ [CS(OS) No.2504 of 2014]** ਨੇ 29.09.2015 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ **ਮੈਸਰਜ਼ ਅਮੀਰਾ ਪਿਓਰ ਫੂਡਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿ. ਲਿਮਿਟਿਡ** ਬਨਾਮ **ਗੋਇਲ ਟਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [CS (OS) No.2853 of 2015]** ਨੇ 14.07.2016 ਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਮਾਨ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਵਸਥਿਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੈਸਬੁਕ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟਿਡ ਇੱਕ ਸਹੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਵੇਂ, ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 52 (ਸੀ) ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਧੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਨਿਯਮ, 2013 ਦੇ ਨਿਯਮ 75(1)(f) ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਕਤ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ 21 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 (2) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। . ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ, **ਸ਼੍ਰੋਮਾ ਸਿੰਘਲ** ਬਨਾਮ **ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ** ¹ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(6) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ **ਗੁਗਲ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ** ਬਨਾਮ **ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2012 ਦਾ ਸੀਆਰ ਨੰਬਰ 7034)** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ।) , 26.11.2012 ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਹਟਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਵਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੇਸਬੁੱਕ INC ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਪਾਰਕ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ **ਗੁਗਲ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 16.08.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ

OTHERS
(*Nirmaljit Kaur, J.*)
ਕਿ ਫੇਸਬੁਕ ਆਈਐਨਸੀ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਸੀ, ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕਿ ਫੇਸਬੁਕ ਆਈ ਐਨ ਸੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੇਸਬੁਕ ਸੇਵਾ 'ਤੇ URLS 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ **ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਾਫਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। **ਲਿਮਿਟਿਡ** ਬਨਾਮ **ਰਾਜੇਸ਼ ਦੁਸੇਜਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2018 ਦਾ ਸੀ.ਆਰ. ਨੰ.7783)**, ਨੇ 15.01.2019 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾਮ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿਫੈਂਡੈਂਟ ਸਾਈਨ/ਐਡਵਰਟਾਈਜ਼ 'ਤੇ ਸ਼ੇਅਰਿੰਗ ਲਿੰਕ ਆਈਕਨ' ਤੇ ਇੱਕ ਕਲਿੱਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪੰਨੇ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਔਨਲਾਈਨ ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਰੀਡਾਇਰੈਕਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। .

(7) ਸੁਣਿਆ।

(8) **ਗੁਗਲ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ (ਸੁਪੈਰਾ)** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ, ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1- ਮੁਦਈ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਦੂਜੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ **ਗੁਗਲ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ (ਸੁਪੈਰਾ)** ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ 26.11.2012 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, **ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਾਫਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ। **ਲਿਮਿਟਿਡ (ਸੁਪੈਰਾ)**, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1-ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ, ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਬਲੂਬੇਰੀ ਬੁੱਕਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਗਲ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਵਿੱਚ . **ਲਿਮਿਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, [CS(Com) 116/2017]** ਨੇ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਛੇਟ ਦੇਣ ਵਾਲੇ IT ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ Google India Private Ltd. ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 30.1.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਬਲੂਬੇਰੀ ਬੁੱਕਸ ਨੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਐਲਪੀਏ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਉਕਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨੋਟਿਸ ਭਾਵ ਫੇਸਬੁਕ ਆਈ ਐਨ ਸੀ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਹੈ।

¹ 2015(5) SCC

(9) ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਫੈਸਬੁਕ India Online Services Pvt. ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਬਾਈਚੁੰਗ ਭੂਟੀਆ** (ਸੁਪੈਰਾ) ਵਰਗ ਹਨ

ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। **ਬਾਈਚੁੰਗ ਭੂਟੀਆ (ਸੁਪੈਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿ. ਲਿਮਿਟਡ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

“ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਡ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਿ. ਬਿਨੈਕਾਰ/ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 5 ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਬੁਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 3 ਅਤੇ 4 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 5 ਉਹਨਾਂ ਸਰਵਰਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਫੈਸਬੁਕ ਸੇਵਾ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਕਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਬਿਨੈਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 5 ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਵਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਦਾ ਨਾਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਮੀਮੋ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਿਓ।

(10) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਸਰਜ਼ **ਅਮੀਰਾ ਪਿਓਰ ਫੂਡਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿ. ਲਿਮਿਟਡ** (ਸੁਪੈਰਾ), ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਔਨਲਾਈਨ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਡ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ। ਲਿਮਿਟਡ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖ ਕੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ:

“ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਨੇ ਗਿਆਰਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਰਜਾਨੇ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ 10 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਹਤ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪੈਰਾ (ਸੀ) ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਿਫੈਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 10 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਮ ਗੱਜੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ/ਨੈੱਟਵਰਕਿੰਗ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਵੀਡੀਓ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ/ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 10 ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਰਵਰ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਸੇਵਾਵਾਂ।

(11) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮ

ਫੇਸਬੁੱਕ ਆਈ ਐਨ ਸੀ ਦਾ ਵਿਚੋਲਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਸਰਵਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੋਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਜਵਾਬਦਾਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(12) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1/ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਆਈ ਐਨ ਸੀ ਫੇਸਬੁੱਕ ਸੇਵਾ 'ਤੇ URLs 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। .

(13) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ, ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਐਕਟ, 1957 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 52(1)(c) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“ਸੈਕਸ਼ਨ 52(1)(ਸੀ):- ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਲਿੰਕ, ਪਹੁੰਚ ਜਾਂ ਏਕੀਕਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਇਤਫਾਕਿਕ ਸਟੋਰੇਜ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਲਿੰਕ, ਪਹੁੰਚ ਜਾਂ ਏਕੀਕਰਣ ਨੂੰ ਸਹੀ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਟੋਰੇਜ ਇੱਕ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਪੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਪੀ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਅਚਨਚੇਤ ਸਟੋਰੇਜ ਇੱਕ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 21 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ 21 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

(14) ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਵਾਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ। 21 ਦਿਨ। 21 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ

ਕਾਪੀ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਫੇਸਬੁੱਕ INC ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ, ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਸਰਵਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਵਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚੋਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਰਵਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(15) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਰੂਲਜ਼, 2013 ਦਾ ਨਿਯਮ 75 ਉਕਤ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਕਤ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ 21 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਨਿਯਮ, 2013 ਦੇ ਨਿਯਮ 75(1), (2)(f), (5) ਅਤੇ (6) ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ:-

"75. (1) ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਲਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਲਿੰਕ, ਪਹੁੰਚ ਜਾਂ ਏਕੀਕਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਦੇ ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਇਤਫਾਕਿਕ ਸਟੋਰੇਜ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੰਮ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਭੰਡਾਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕੋ।

(2)(f) ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਅਪਲੋਡ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰਸੀਦ ਤੋਂ 21 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਨੋਟਿਸ ਦੇ.

(5) ਸਟੋਰੇਜ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਮ ਦੀ ਸਟੋਰੇਜ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।

(6) ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਟੋਰੇਜ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਉਸੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਉਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(16) ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(17) ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚੋਲੇ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। IT ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79(2) ਲਈ IT ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79(1) ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਸੈਕਸ਼ਨ

79(1) IT ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 79(1) (2) (3) ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

79. ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚੋਲੇ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ .-(1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ

ਫਿਲਹਾਲ ਲਾਗੂ ਹੈ ਪਰ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੋਈ ਵਿਚੋਲਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਡੇਟਾ, ਜਾਂ ਸੰਚਾਰ ਲਿੰਕ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਪਲਬਧ ਜਾਂ ਹੋਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ-

(a) ਵਿਚੋਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਇੱਕ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਉਪਲਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੋਰ ਜਾਂ ਹੋਸਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ

(b) ਵਿਚੋਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ-

(i) ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ,

(ii) ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਰਿਸੀਵਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੇ, ਅਤੇ

(iii) ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਜਾਂ ਸੋਧੇ;

(c) ਵਿਚੋਲਾ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਚਿਤ ਤਨਦੇਹੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ-

(a) ਵਿਚੋਲੇ ਨੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਕਸਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਧਮਕੀਆਂ ਜਾਂ ਵਾਅਦੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ;

(b) ਅਸਲ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਵਿਚੋਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਰੋਤ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਡੇਟਾ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰ ਲਿੰਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵਿਚੋਲਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਬੂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਸਰੋਤ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਹਟਾਓ ਜਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਕਰੋ।

(18) ਇਹ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਫੇਸਬੁਕ ਆਈ ਐਨ ਸੀ ਦੇ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ

ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਜੋੜਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਭ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ

IT ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟੇ ਮੰਗਣ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ। ਇਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਹੋਰ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। **ਸ਼੍ਰੀਮਾ ਸਿੰਘਲ (ਸੁਪੈਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79(3)(ਬੀ) ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ “ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਗੁਗਲ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦੋਂ ਲੱਖਾਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਚੋਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ”।

(19) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡੇ।

(20) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਾ ਤਾਂ ਸਰਵਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਨਿਯਮ 2013 ਦੇ ਨਿਯਮ 75 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਐਕਟ, 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 52(1)(c) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੀ ਕੋਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਦਈ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੜਬੜ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ, 24.5.2018 ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਮੀਮੋ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਦਹੀਆ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।